

วิชา หุ้นส่วน

การบรรยายภาคคำ ครั้งที่ ๘
วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ดร.พรภัทร์ ตันติกุลานันท์
รองเลขานุการศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

1

บรรยาย ๘ ครั้ง

๑. ครั้งที่ ๑ และ ๒ วันศุกร์ที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๒. ครั้งที่ ๓ วันศุกร์ที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๓. ครั้งที่ ๔ และ ๕ วันศุกร์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๔. ครั้งที่ ๖ และ ๗ วันศุกร์ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๕. ครั้งที่ ๘ วันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.

2

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

3

- หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด
หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด
หัวข้อที่ ๓ หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด
หัวข้อที่ ๔ หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

4

หัวข้อที่ ๓ หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

- สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดคล้ายหุ้นส่วนในห้างจดทะเบียน เพราะตามมาตรา ๑๐๗๗ (๒) ต้องร่วมรับผิดในหนี้ของห้างไม่จำกัด จึงนำบทบัญญัติห้างสามัญมาใช้วินิจฉัย
- ความสัมพันธ์ระหว่างหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดด้วยตนเอง และระหว่างหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดกับห้าง ก็ใช้บทบัญญัติห้างสามัญ โดยต้องไม่ขัดกับสภาพของห้าง ตามมาตรา ๑๐๘๐

5

ลักษณะของหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

- ๓.๑ คุณสมบัติเป็นสาระสำคัญ
- ๓.๒ เป็นผู้จัดการห้าง
- ๓.๓ ไม่มีสิทธิค้าขายแข่งกับห้าง
- ๓.๔ ร่วมรับผิดในหนี้ของห้างไม่จำกัดจำนวน

6

๓.๔ ร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างไม่จำกัดจำนวน

ตามมาตรา ๑๐๗๗ (๒) โดยความรับผิดชอบเหมือนหุ้นส่วนในห้างจดทะเบียน
จึงส่งผล ๓ ประการ

- (๑) รับผิดชอบหลังห้างผิดนัดชำระหนี้ โดยมีสิทธิเรียกร้องให้บังคับเอาทรัพย์สิน
ของห้างตามมาตรา ๑๐๗๐ ๑๐๗๑ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ (ดูที่บรรยาย
ห้างจดทะเบียน ๒.๕)
- (๒) รับผิดชอบในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนออกจากห้าง **๒ ปีนับแต่**ออกตาม
มาตรา ๑๐๖๘ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ (ดูที่บรรยายห้างจดทะเบียน ๒.๓)
- (๓) หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดคนใหม่ที่เข้ามา **รับผิดชอบในหนี้ของห้างที่
เกิดขึ้นก่อนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน** ตามมาตรา ๑๐๕๒ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐
(ดูที่บรรยายห้างไม่จดทะเบียน ๖.๒)

ฎีกาที่ ๗๓๕/๒๕๖๑ วินิจฉัยทั้งประเด็นตาม (๒) และ (๓)

(๑) จำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดวันที่ ๘ ก.ย. ๕๗ ถึงวันที่ ๒๓
ก.ย. ๕๖ ส่วนจำเลยที่ ๓ เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดวันที่ ๒๔ ก.ย. ๕๖
ถึงปัจจุบัน

(๒) วันที่ ๓๐ มิ.ย. ๕๖ ห้างทำสัญญาประนีประนอมกับโจทก์รับว่าเป็นหนี้
ตกลงผ่อนชำระเป็นงวด ต่อมาห้างผิดนัด โจทก์ฟ้องวันที่ ๑๘ พ.ย. ๕๖ ให้
ห้าง, จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ รับผิดชอบ

(๓) จำเลยที่ ๓ ต้องร่วมรับผิดชอบกับห้างแม้หนี้เกิดก่อนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน
(มาตรา ๑๐๕๒, ๑๐๗๗ (๒) และ ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง)

(๔) จำเลยที่ ๒ ต้องร่วมรับผิดชอบกับห้างเพราะหนี้เกิดก่อนออกจากหุ้นส่วน
และยังอยู่ในเวลา ๒ ปีนับแต่ออก (มาตรา ๑๐๖๘ และ ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง)

**บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญอื่นๆ ซึ่งมีคำพิพากษาวินิจฉัยว่า
นำมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามมาตรา ๑๐๘๐**

- ลำดับเริ่มพิจารณาจากบทบัญญัติห้างจดทะเบียนก่อน หากไม่มี จึง
พิจารณาบทบัญญัติห้างไม่จดทะเบียน

- (๑) เหตุที่ห้างต้องเลิกกันตามคำสั่งศาล มาตรา ๑๐๕๗ (๑) ละเมิด
ข้อบังคับ
- (๒) เหตุที่ห้างต้องเลิกกันตามคำสั่งศาล มาตรา ๑๐๕๗ (๓) ห้าง
เหลือวิสัยดำรงต่อไปได้ ซึ่งหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดก็เป็นผู้ร้องขอหรือ
ฟ้องให้เลิกห้างได้ (ฎีกาที่ ๗๓๕/๒๕๖๑ และน่าจะรวมไปถึงการร้องขอ
หรือฟ้องให้เลิกห้างตามมาตรา ๑๐๕๗ ทั้ง ๓ กรณี)

ฎีกาที่ ๗๓๕/๒๕๖๑ ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีหุ้นส่วน ๖ คน คือ โจทก์ทั้งสี่ และ
อ. เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ส่วนจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความ
รับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ตามคำฟ้องอ้างว่าจำเลยที่ ๒ กระทำล่วง
ละเมิดทบบังคับอันเป็นข้อสาระสำคัญซึ่งสัญญาหุ้นส่วนกำหนดไว้โดยจงใจ
ทำให้ห้างเหลือวิสัยที่จะดำรงอยู่ต่อไปได้ เมื่อบทบัญญัติในเรื่องห้างหุ้นส่วน
จำกัดไม่ได้กล่าวถึงว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดว่ามีสิทธิขอเลิกห้างหรือไม่
จึงต้องนำบทบัญญัติเรื่องการเลิกห้างของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับตาม
มาตรา ๑๐๘๐ มีผลให้หุ้นส่วนคนใดอาจร้องขอให้ศาลสั่งเลิกห้างตาม
มาตรา ๑๐๕๗ (๓) ได้ โจทก์ทั้งสี่ยอมมีอำนาจฟ้องขอเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด
ส. จำเลยที่ ๑ และจัดการชำระบัญชีได้

(๓) สิทธิออกเสียงลงคะแนนถอดถอนหุ้นส่วนผู้จัดการ ต้องให้หุ้นส่วนไม่
จำกัดความรับผิดออกเสียง หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิ
มาตรา ๑๐๓๖ “อันหุ้นส่วนผู้จัดการนั้น จะเอาออกจากตำแหน่งได้ต่อเมื่อ
ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายยินยอมพร้อมกัน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็น
อย่างอื่น”

(๔) สิทธิไต่ถามการงานของห้าง ตรวจสอบและคัดสมุดบัญชี เอกสารของ
ห้าง มาตรา ๑๐๓๗ หุ้นส่วน**ทุกประเภท**มีสิทธินี้ แต่การใช้สิทธิของ
หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ต้องมีเหตุสมควรและพิจารณาเป็นรายกรณีไป
(ฎีกาที่ ๑๑๕๕๖/๒๕๕๗)

(๕) สังเกตว่า มาตรา ๑๐๕๐ และมาตรา ๑๐๕๓ ซึ่งใช้กับห้างไม่จด
ทะเบียนไม่นำมาใช้กับพหุ. เพราะโดยสภาพพหุ. คือ ห้างนิติบุคคล
ผิดในขอบวัตถุประสงค์และข้อจำกัดอำนาจมีการจดทะเบียน

หัวข้อที่ ๔ หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด**ลักษณะพิเศษของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด**

- ๔.๑ ไม่มีอำนาจจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด
- ๔.๒ ห้ามเอาชื่อเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง
- ๔.๓ พุน (หุ้น) เป็นหลักประกันการชำระหนี้
- ๔.๔ คุณสมบัติไม่เป็นสาระสำคัญ
- ๔.๕ เจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องได้ต่อเมื่อห้างเลิกกัน

๔.๑ ไม่มีอำนาจจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๘๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นเป็นผู้จัดการ

(๑) เหตุผล เพราะรับผิดชอบเพียงจำกัด อาจใช้ความระมัดระวังน้อย บุคคลภายนอกอาจเข้าใจผิดว่าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ

(๒) หากสอดเข้าจัดการงาน ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในหนี้ของห้างไม่จำกัดจำนวน (หลังจากห้างผิดนัดชำระหนี้) ตามมาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๐๗๐

มาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้นโดยไม่จำกัดจำนวน

15

(๓) การ “สอด” เข้าจัดการงาน มีเงื่อนไขว่าการนั้นต้องผูกพันตัวห้างด้วย คือ (๑) การงานที่ทำอยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ และ (๒) ได้ทำไปโดยพลการ แต่มีการให้สัตยาบันโดยห้างตามมาตรา ๗๗ ประกอบมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง หรือ ได้ทำไปโดยได้รับมอบอำนาจจากหุ้นส่วนผู้จัดการ (แม้รับมอบอำนาจ ก็ยังถือว่า “สอด”) หากอยู่ในขอบอำนาจ การนั้นก็ผูกพันห้างตามมาตรา ๘๒๐ แต่ถ้าอยู่นอกขอบอำนาจ ห้างต้องให้สัตยาบัน ตามมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง

(๔) ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนผู้สอดเข้าจัดการงาน ครอบคลุมถึงหนี้ทั้งปวงของห้างที่มีต่อบุคคลภายนอกทั้งหมด (ถือว่าบุคคลทั่วไปเข้าใจผิดไปแล้ว) ไม่จำกัดเฉพาะกิจการที่สอดเข้าจัดการ ส่วนระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันเอง ความรับผิดชอบยังคงเป็นไปตามมาตรา ๑๐๗๗ (๑)

(ให้ดูตัวอย่างท้ายหัวข้อ ๔.๑ นี้ประกอบ)

16

มาตรา ๘๒๐ ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนหรือตัวแทนซึ่งได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน

มาตรา ๘๒๓ ถ้าตัวแทนกระทำการอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากอำนาจก็ดี หรือทำนอกทำเหนือขอบอำนาจก็ดี ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันตัวการ เว้นแต่ตัวการจะให้สัตยาบันแก่การนั้น

ถ้าตัวการไม่ให้สัตยาบัน ท่านว่าตัวแทนย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกนั้นได้รู้ที่อยู่ท่านทำการโดยปราศจากอำนาจ หรือทำนอกเหนือขอบอำนาจ

15

(๕) หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบห้ามจัดการงาน จึงลงหุ้นเป็นแรงงานไม่ได้ แต่เป็นผู้ชำระบัญชีห้างได้ (เพราะห้างเลิกแล้ว)

มาตรา ๑๐๘๓ การลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบนั้น ท่านว่าต้องให้ลงเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ

มาตรา ๑๐๘๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบนั้นจะตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนก็ได้

(๖) หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบห้ามจัดการงาน จึงค้าขายแข่งได้

มาตรา ๑๐๙๐ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบจะประกอบการค้าขายอย่างใด ๆ เพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้ว่าการงานเช่นนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างไรก็ตามกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนก็ไม่ห้าม

16

ตัวอย่าง ๑

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขายไถ่อย่าง มี ก ข เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ และเป็นผู้จัดการ ค เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ แต่ไปซื้อเนื้อไก่จากบุคคลภายนอกโดยพลการ ซึ่งอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้าง หากห้างให้สัตยาบัน ตามมาตรา ๗๗ ประกอบมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง ผูกพันห้าง เจ้าหนี้เรียกให้ห้างรับผิดชอบ และให้ ค รับผิดชอบได้ไม่จำกัด หลังจากห้างผิดนัด ตามมาตรา ๑๐๗๐ เป็นกรณีมาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง แต่ถ้าห้าง ไม่ให้สัตยาบัน ไม่ใช้กรณีมาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง เพราะไม่ผูกพันห้าง ต้องเรียกให้ ค รับผิดชอบเป็นการส่วนตัว ตามมาตรา ๗๗ ประกอบมาตรา ๘๒๓ วรรคสอง

17

ตัวอย่าง ๒

ถ้า ค หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ ไปซื้อเนื้อหมูจากบุคคลภายนอก มาขายโดยพลการ ห้างให้สัตยาบันไม่ได้เพราะอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๖๖ ต้องเรียกให้ ค รับผิดชอบเป็นการส่วนตัวและไม่ใช้กรณีมาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง

ตัวอย่าง ๓

ถ้า ค ได้รับมอบอำนาจจาก ก ให้เป็นตัวแทนไปซื้อเนื้อไก่จากบุคคลภายนอก การดังกล่าวผูกพันห้าง ตามหลักตัวการตัวแทน มาตรา ๘๒๐ แต่ยังถือว่า ค สอดเข้าจัดการงาน บุคคลภายนอกเรียกให้ห้างรับผิดชอบ และให้ ค รับผิดชอบได้ไม่จำกัด หลังจากห้างผิดนัด ตามมาตรา ๑๐๗๐ เป็นกรณีมาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง

18

๔.๒ ห้ามเอาชื่อหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง

มาตรา ๑๐๘๑ ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดมาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง

มาตรา ๑๐๘๒ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดโดยยินยอมโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายให้ใช้ชื่อของตนระคนเป็นชื่อห้างไซ้ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเสมือนตั้งว่าเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดนั้น

แต่ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกันเองนั้น ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนเช่นนี้ ท่านให้คงบังคับตามสัญญาหุ้นส่วน

(๑) ชื่อจริงหรือชื่อสกุล แม้นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของชื่อห้าง

แต่ไม่รวมถึงส่วนหนึ่งของชื่อ (ข้อสอบผู้ช่วยสนามใหญ่ ก.พ. ๖๓)

๑๑

(๒) ไม่รวมถึงชื่อของบุคคลภายนอก และบุคคลภายนอกไม่ต้องรับผิด หลัก “ผู้แสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนต้องรับผิด มาตรา ๑๐๕๔” ไม่ใช่กับหก.

(๓) การยินยอมอาจโดยชัดแจ้งด้วยวาจาหรือกิริยา หรือโดยปริยาย เช่น ไม่คัดค้านที่ตกลงกันให้ใช้ชื่อตน

(๔) ไม่จำเป็นว่าบุคคลภายนอกต้องรู้หรือไม่รู้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ดังนั้น เมื่อยินยอมให้ใช้ชื่อ จึงรับผิดชอบต่อหนี้ทั้งปวงโดยไม่จำกัดเสมือนเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

(๕) ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน คงรับผิดไม่เกินส่วนที่ตนรับว่าจะลงหุ้นตามมาตรา ๑๐๗๗ (๑) และมาตรา ๑๐๘๒ วรรคสอง

๑๒

๔.๓ ทุน(หุ้น)ของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเป็นหลักประกันการชำระหนี้

(๑) เป็นหลักการที่นำมาซึ่งมาตรา ๑๐๘๔ และ ๑๐๘๕ เหตุผล คือ เมื่อห้างเล็ก ต้องชำระหนี้ก่อนคืนทุน จึงต้องป้องกันไม่ให้หุ้นส่วนทำให้ทุนลดลงระหว่างดำเนินกิจการ (หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดต้องรับผิดโดยไม่จำกัดจำนวน (หลังห้างผิดนัด) อยู่แล้ว ไม่ต้องอยู่ภายใต้หลักนี้)

(๒) มาตรา ๑๐๘๔ วรรคหนึ่ง การจ่ายเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้แก่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดต้องเป็นการจ่ายจากเงินกำไร

“กำไร” กำไรสะสม คือ จำนวนทรัพย์สินทั้งหมด หักหนี้และส่วนลงหุ้นทั้งหมด ซึ่งไม่ใช่เพียงรอบปีบัญชีล่าสุด แต่ต้องดูทุกรอบปีบัญชีย้อนหลังจนถึงปัจจุบัน

“เงินปันผล” เงินที่หุ้นส่วนตกลงแบ่งจากทรัพย์สินของห้างเพื่อคืนแก่หุ้นส่วน

๑๓

“ดอกเบี้ย” ข้อตกลงระหว่างหุ้นส่วนว่าในแต่ละปีต้องจ่ายดอกเบี้ยให้แก่หุ้นส่วนที่ลงหุ้นด้วยเงินสด (สร้างแรงจูงใจให้ลงหุ้นด้วยเงินสด)

- ถ้าห้างไม่มี “กำไร” ห้ามจ่ายเงินปันผลหรือดอกเบี้ยแก่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดจากเงินส่วนอื่น เพราะทุนของห้างลดน้อยลง ทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ

(๓) มาตรา ๑๐๘๔ วรรคสอง ถ้าห้างขาดทุนจนทุนลดน้อยลง ห้ามแบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี้ยแก่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด จนกว่าทุนที่ขาดได้คืนมาเต็มจำนวน เพราะเท่ากับคืนทุนทางอ้อมแก่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ชัดหลัก “หนี้ยอมได้คืนก่อนทุน”

(๔) มาตรา ๑๐๘๔ วรรคสาม ถ้าได้เงินปันผลหรือดอกเบี้ยไปตามมาตรา ๑๐๘๔ โดยสุจริตไม่ต้องคืน แต่หากไม่สุจริต ห้างเรียกคืนได้ แม้ห้างไม่เรียกต่อมาห้างเล็กกัน เจ้าหนี้เรียกให้หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเอาเงินนั้นมาชำระแก่เจ้าหนี้ได้ ตามมาตรา ๑๐๕๕ วรรคสอง (๓) (ดูหัวข้อ ๔.๔)

ตัวอย่าง ก และ ข เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ค เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ห้างมีทรัพย์สิน ๖๐๐,๐๐๐ บาท ทุกคนลงหุ้นเป็นเงินคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท และเงินที่กู้จาก ง ๓๐๐,๐๐๐ บาท

กรณีที่ ๑ ปีที่ ๑ ทรัพย์สินเพิ่มเป็น ๕๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อหักหนี้และส่วนลงหุ้นเท่ากับมีกำไร ๓๐๐,๐๐๐ บาท

ปีที่ ๒ ห้างขาดทุน ทรัพย์สินลดลงเหลือ ๗๐๐,๐๐๐ บาท

แม้ว่าจะขาดทุนในปีที่ ๒ แต่เมื่อหักหนี้และส่วนลงหุ้นยังมีกำไรสะสมอยู่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งเงินปันผลจากกำไรให้ ค หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดได้

๑๔

กรณีที่ ๒ ปีที่ ๑ ทรัพย์สินเพิ่มเป็น ๗๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อหักหนี้และส่วนลงหุ้นเท่ากับมีกำไร ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ปีที่ ๒ ห้างขาดทุน ทรัพย์สินลดลงเหลือ ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ลงสมมติว่าหากห้างเล็กกันชำระบัญชี ซึ่ง ต้องได้รับชำระหนี้ก่อน ๓๐๐,๐๐๐ บาท เงินที่เหลือ ๑๐๐,๐๐๐ บาท เฉลี่ยคืนแก่หุ้นส่วน ๓๓,๓๓๓ บาท เฉลี่ยรับส่วนที่ขาดทุนตามส่วนลงหุ้น (มาตรา ๑๐๖๓)

ดังนั้น กรณีนี้ห้างขาดทุนจนทุนลดน้อยลงแล้ว (ทุนเดิม ๓๐๐,๐๐๐ บาท ขณะนี้เหลือ ๑๐๐,๐๐๐ บาท) ถ้าห้างจ่ายเงินปันผลแก่ ค ก็จะเป็นการคืนทุนทางอ้อม อาจทำให้เจ้าหนี้เสียหาย มาตรา ๑๐๘๔ วรรคสอง จึงห้ามไว้

๑๕

(๕) มาตรา ๑๐๘๕ ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกเท่าที่แสดงออกว่าลงหุ้นมากกว่าความเป็นจริง

“ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้แสดงด้วยจดหมายหรือใบแจ้งความหรือด้วยวิธีอย่างอื่นให้บุคคลภายนอกทราบว่าได้ลงหุ้นไว้มากกว่าจำนวนซึ่งได้จดทะเบียนเพียงใด ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดเท่าถึงจำนวนเพียงนั้น”

๒๖

๔.๔ คุณสมบัติของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดไม่เป็นสาระสำคัญ

เพราะรับผิดจำกัด สิทธิหน้าที่จำกัด การเป็นหุ้นส่วนไม่เป็นการเฉพาะตัว สาระสำคัญอยู่ที่เงินหรือทรัพย์สินที่ลงหุ้น นำมาซึ่งผล ๒ ประการ

(๑) โอนหุ้นให้บุคคลอื่นได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของหุ้นส่วนอื่น

มาตรา ๑๐๙๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดจะโอนหุ้นของตนปราศจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นๆ ก็ได้

- เปรียบเทียบกับหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งนำมาตรา ๑๐๓๒ และ ๑๐๔๐ มาใช้ ตามมาตรา ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง การโอนหุ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาจัดตั้งห้าง และเป็นการชักนำบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วน ต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนอื่น

๒๖

(๒) หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ตาย ล้มละลาย ไร้ความสามารถ ห้างไม่เลิกกัน

มาตรา ๑๐๙๒ การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดตายก็ดี ล้มละลายหรือตกเป็นคนไร้ความสามารถก็ดี หาเป็นเหตุให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกันไม่ เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๙๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดผู้ใดตาย ท่านว่าทายาทของผู้นั้นยอมเข้าเป็นหุ้นส่วนแทนที่ผู้ตาย เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๙๔ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดผู้ใดล้มละลาย ท่านว่าต้องเอาหุ้นของผู้นั้นในห้างหุ้นส่วนออกขายเป็นสินทรัพย์ในกองล้มละลาย - เปรียบเทียบกับหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด นำมาตรา ๑๐๕๕ (๕) ในห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้ ตามมาตรา ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง

๒๗

๔.๕ เจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดได้ต่อเมื่อห้างเลิกกัน

มาตรา ๑๐๙๕ วรรคหนึ่ง ตราบใดห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างย่อมไม่มีสิทธิจะฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้

(๑) นอกจากจะฟ้องได้ต่อเมื่อห้างเลิกแล้ว เจ้าหนี้ของห้างยังถูกจำกัดให้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินเฉพาะบางอย่าง

มาตรา ๑๐๙๕ วรรคสอง เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้เพียงจำนวนดังนี้ คือ (๑) จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่าที่ยังค้างส่งแก่ห้างหุ้นส่วน (๒) จำนวนลงหุ้นเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน (๓) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ย ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับไปแล้วโดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อมาตรา ๑๐๘๔

๒๘

ตัวอย่าง ก และ ข เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด **ค** เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ลงหุ้นคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ชำระส่วนลงหุ้นแล้วคนละ ๕๐,๐๐๐ บาท **ค** ได้ถอนหุ้นคืน ๒๐,๐๐๐ บาท และ **ค** ได้รับเงินปันผลที่จ่ายขณะห้างขาดทุนไปโดยทุจริตอีกจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท

ถ้าห้างยังไม่เลิก เจ้าหนี้ห้างเรียกให้ **ค** รับผิดในหนี้ของห้างไม่ได้ เมื่อห้างเลิก สามารถบังคับแก่ทรัพย์สินดังนี้

(๑) ส่วนลงหุ้นที่ **ค** ยังค้างชำระอยู่ ๕๐,๐๐๐ บาท

(๒) เงินส่วนที่ **ค** ถอนหุ้นคืนไป ๒๐,๐๐๐ บาท

(๓) เงินปันผลที่ **ค** รับไว้โดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อมาตรา ๑๐๘๔ จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท

๒๘

(๒) เจ้าหนี้จะมาฟ้องเรียกให้ชำระหนี้ตามมาตรา ๑๐๕๑ ไม่ได้

ฎีกาที่ ๒๕๑/๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๕๑ ที่บัญญัติให้หุ้นส่วนซึ่งออกจากห้างไปแล้วยังต้องรับผิดในหนี้ซึ่งห้างก่อให้เกิดขึ้นก่อนออก ใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวน ในการชำระหนี้อันได้เกิดขึ้นเพราะจัดการไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างนั้น แตกต่างจากหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นและในระหว่างที่ห้างยังไม่เลิก **เจ้าหนี้ของห้างไม่มีสิทธิฟ้องหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด กรณีจึงไม่อาจนำ มาตรา ๑๐๕๑ มาใช้บังคับแก่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัดได้** แม้หนี้ค่าภาาอาหารจะเกิดขึ้นระหว่างที่จำเลยเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด จำเลยก็ไม่ต้องรับผิด

๒๙

สรุป มีเพียงบางกรณีที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ต้องรับผิดไม่จำกัด หรือรับผิดเกินส่วนที่ตนลงทุน เช่น

(๑) ก่อนหน้าจดทะเบียนห้าง ตามมาตรา ๑๐๗๙ รับผิดไม่จำกัดถือว่าเป็นหุ้นส่วนในห้างสามัญไม่จดทะเบียน

(๒) ยอมให้ใช้ชื่อระคนชื่อห้าง ตามมาตรา ๑๐๘๑ และ ๑๐๘๒ รับผิดไม่จำกัดเหมือนหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

(๓) แสดงว่าลงทุนมากกว่าเป็นจริง ตามมาตรา ๑๐๘๕ รับผิดถึงจำนวนที่แสดง

(๔) สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา ๑๐๘๘ รับผิดไม่จำกัดเหมือนหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

31